

KAKO SE LAHKO IGRAMO BREZ IGRAČ / dipl. vzg. Irena Mušič / Vrtec Antona Medveda, Kamnik

UVOD

Že grški filozof Platon je dejal, da je »dovolj, da otrok skače, teka, se igra s čimerkoli, kar mu pride pod roke. Nikoli v svojem življenju ne bo tako čudovito zaposlen.«

Otrok ima rad vse tisto, s čimer se lahko igra oz. vse kar mu pride pod roko. Ravno v tem je smisel igre kot otrokove potrebe. Ko so otroci majhni, se igrajo s tem, kar imajo na razpolago – s svojimi prstki, z lesom, s kamenčki ... Otroku je dovolj, da se ob igri veseli, uživa in smeji. Svobodna otrokova igra je tista, ki mu daje veliko možnosti za samoodločanje. Pomembno je, da otrok nekaj hoče narediti, da vztraja in preizkuša. Če je otrok sooudeležen pri nastajanju igrače, sam daje zamisli in odkriva nove igralne možnosti. Otrok si pri tem razvije občutek samostojnosti, samoodločanja, razmišljanja in zavzetosti.

Igra je svobodna, spontana dejavnost, v kateri je otrok čustveno udeležen. V otrokovi igri se sprosti domišljija, kar mu omogoči zadovoljstvo. V igri otrok doseže samostojnost, izživi svoje napetosti in se nazadnje umiri. Če odrasli posegajo v otroško igro, otrok ni več spontan, ustvarjalen in izviren. Domišljajska igra je izredno pomembna za otrokov intelektualni razvoj. Otrok v igri izraža sebe in prihaja do lastnega potrjevanja. Ob tem pa si razvija zaznavne, mentalne sposobnosti, ustvarjalnost, delovne, moralne in čustvene navade. Otrokova igra ima velik družbeni pomen. Otrok se ob igri uči družbene vloge raznih ljudi, se preizkuša v raznih spretnostih in spoznava zakonitosti in zveze. Otrok v igri posnema odrasle in okolje, ki ga obdaja, kar je pomembno v procesu socializacije.

Igra vpliva na vsa področja otrokovega razvoja (Batistič Zorec 2002):

- na razvoj gibalnih sposobnosti;
- kognitivni razvoj tj. razvoj občutenja in zaznavanja, razvoj govora,

spoznavanje in raziskovanje okolja, reševanje problemov, razvijanje domišljije in ustvarjalnosti, socialno kognicijo;

- emocionalni razvoj – sproščanje in izživljanje čustev (doživljanje zadovoljstva, premagovanje strahu), premagovanje težav in konfliktov, uresničevanje želja;
- socialni in moralni razvoj – razvoj socialne kompetentnosti (sodelovanje, razumevanje in upoštevanje drugih), razvoj samokontrole (pri impulzivnosti, agresivnosti); usvaja družbenih pravil in norm;
- osebni razvoj – razvoja vtonomnosti, spoznavanje sebe (oblikovanje samopodobe, samozaupanja) in sveta.

PROJEKT, KAKO SE LAHKO IGRAMO BREZ IGRAČ

Sama se že nekaj let skupaj z otroki in njihovimi starši preizkušam v projektu, ki smo ga poimenovali Kako se lahko igramo brez igrač. Projekt sem uvedla sprva v najstarejši skupini, nadaljevala pa tudi v ostalih starostnih obdobjih. Ta projekt nudi možnost, da se otroci zaposlijo ustrezno svoji starosti, sposobnosti, razvoju in veselju. Vsako leto v obdobju enega meseca umaknemo iz igralnice vse izdelane igrače in jih nadomestimo z nestrukturiranim materialom. Seveda že na uvodnem roditeljskem sestanku s projektom seznanim starše in pridobim njihovo zaupanje in dovoljenje za izpeljavo. Starši potem tudi sodelujejo pri zbiranju odpadnega, naravnega in nestrukturiranega materiala. Seveda moramo potem pridobiti tudi otroke, da že v samem startu sodelujejo z nami. Mi smo se tega lotili tako, da smo razmišljali skupaj z otroki, kako bi igrače poslali za nekaj časa na počitnice, da si malo oddahnejo. Izglasovali smo kraj počitnic, igrače spakirali v škatle in ko je pripeljal kombi, smo jih skupaj naložili, jim pomahali in jim zaželeli lepe počitnice. In igra brez igrač se je pričela ...

REZULTATI NAŠEGA PROJEKTA PO PODROČJIH RAZVOJA

Gibanje

- Otroci so razvijali koordinacijo, ravnotežje, gibljivost, vztrajnost, finomotoriko.
- Iskali so lastne poti pri reševanju gibalnih problemov in bili ves čas v gibanju.
- Spoznavali so pomen sodelovanja v igralni skupini in medsebojne pomoči.

Jezik

- Vključevali so se v komunikacijo med seboj in razvijali jezikovno zmožnost v različnih položajih in situacijah.
- Vživljali so se v vloge otrok – dojenčkov, mamic, očijev, zdravnikov, kuharjev.
- Razvijali so kritično mišljenje in domišljijo – različne stvari in predmeti, materiali so dobili nov pomen: karton – leteča preproga, volna – špageti, pajkova mreža, lučke, pesek – valovi, pokalice (polivinil) – veter, trakovi – omaka, ajda postane – torta, sladoled; iz nje naredijo zdravila, škatla – čelada, zaklad, škatla in kartoni – morje, ribe, konjički, iz lesenih materialov nastane grajski stolp, ob igri s škrobom postaneš čarovnik ali narediš žerjavko, iz tulcev narediš tovarno z dvema dimnikoma.

Umetnost

- Razvijali so spretnost in ustvarjalnost.
- Znašli so se v različnih situacijah in reagirali, kot se jim je zdelo prav.
- Igrali so na bobne, škatle, tudi leseni materiali so postali instrumenti.
- Ob igri z materiali so si izmišljali pesmice – izmišljarije ali pa se spomnili že znanih pesmi.
- Uživali so ob svobodnem doživljanju umetnosti, kjer jih ni nihče omejeval.
- Razvijali so umetniško predstavljenost in domišljijo z zamišljanjem in ustvarjanjem.

- Spoznavali, raziskovali in eksperimentirali so z umetniškimi sredstvi (telesom, glasom, peno, instrumenti in drugimi materiali).

Narava

- Otroci so odkrivali in spoznavali lastnosti materialov, vode, snovi, jih med seboj primerjali.
- Odkrivali so, kako se materiali spreminjajo, s tem pa tudi njihove lastnosti.
- Opazovali so drug drugega in se posnemali.
- Zamišljali so si različna gibanja živali, predmetov.
- Ob lastnem gibanju so razvijali občutek prostora.
- Sami so oblikovali in urejali prostor, kotiček.
- Odkrivali in spoznavali so lastnosti zvoka, njihovo nastajanje in potovanje.
- Spoznavali so, da snovi prilagodijo obliko posodi in da zavzemajo prostor.

Družba

- Otroci so se učili socialnih veščin – komunikacije, sodelovanja, dogovarjanja, strpnosti, upoštevanje potreb drugih, razumevanja čustev drugih, empatije, pomoči.
- Manj konfliktnih situacij.
- Otroci so sami reševali težave, probleme in konflikte.
- Igra je v večini sodelovalna – skupinska ali v parih, redko individualna.
- Veliko menjavanja vlog.
- Več socialnih iger, uživanje v prijateljskih odnosih.
- Otroci so pridobili na samozavesti in samozaupanju.

Matematika

- Otroci so sestavljali in razstavljali škatlice, delali stolp, šteli spontano.
- Spoznavali so geometrijska telesa in njihove lastnosti.
- Spoznavali so prostor, njegove meje, zunanost, notranost.
- Rabili so izraze za opisovanje položaja predmetov v, pod, nad, zgoraj, spodaj.
- Spontano so se učili orientacije v prostoru ob premagovanju ovir.

Gledališče (foto: Irena Sabljakovič)

Hoja po tulcih (foto: Irena Sabljakovič)

- Material so razvrščali po skupnih lastnostih, jih primerjali, razlikovali.
- Seznanjali so se z merjenjem prostornine in tehtanjem.
- Seznanjali so se z matematiko v vsakdanjem življenju.
- Rabili so izraze več, manj, enako, težji, večji.

Spremenjena vloga vzgojitelja

- Je opazovalec, moderator.
- Omogoči sredstva, različne materiale in prostor.
- Ne omejuje otrok, otrokom zaupa.
- Skrbi za varnost.
- V igro poseže le, če je nujno potrebno.

- Otrokom pusti svobodo pri odločanju, s katerim materialom se bodo igrali in razvijali igro in reševali probleme, jih k temu spodbuja.
- Vedno je na voljo za komunikacijo in pomoč ter crkljanje.
- Skrbi, da se upoštevajo dogovorjena in že ustaljena pravila v skupini.

Sodelovanje s starši

- Prinašanje odpadnega in naravnega materiala (volna, blago, tulci, vejice, škatle, karton, gumbi, stropor, storži ...)
- Podpora vzgojitelju pri realizaciji projekta.
- Pogovori z otroki o igri v vrtcu.

- Upoštevanje dogovora, da se igrače ne prinašajov vrtec.
- Starši so seznanjeni s projektom in podajo povratno informacijo.

Dobre strani projekta

- Razvijanje socialnih veščin, manj konfliktnih situacij.
- Razvijanje pozitivnih interakcij, medsebojnega sodelovanja in komunikacije.
- Izražanje svojih čustev.
- Razvijanje domišljije, predstavljalnosti.
- Razvijanje kreativnosti in ustvarjalnosti.
- Razvijanje pozitivne samopodobe in samozaupanja.
- Reševanje konfliktov in negativnih čustev, soočanje s frustracijami.
- Otroci se sami učijo in spoznavajo, preizkušajo in odkrivajo – aktivno učenje.
- Uživanje ob igri s prijatelji.

Slabe strani projekta

- Majhen prostor, mogoče bi morali odstraniti še kakšen kos pohištva (omaro).
- Včasih je bilo precej hrupno, če je nekdo od zunanjih prišel v igralnico, se je znašel v kaosu.
- Igralnica je bila precej razmetana; pojavile so setezave pri pospravljanju – otroci bi se še kar naprej

igrali. Omejeni smo bili s časom, če smo hoteli na prosto ali kadar je bil čas za obroke. Zaradi tega kar nekajkrat nismo uspeli biti zunaj, saj je bilo otrokom v interesu, da še naprej razvijajo svojo igro.

- Imeli smo tudi težavo, kam varno pospraviti izdelane igrače.
- Glede na interes otrok in pozitivne strani projekta bi lahko projekt podaljšali za več kot mesec dni.

ZAKLJUČEK

Bruce (1996) je igro opredelil kot koncept učenja predšolskega otroka, ki jo sestavljajo lastne izkušnje. Otrok pridobiva stvarne izkušnje prek interakcije z ljudmi in prek aktivne uporabe predmetov in materialov.

Vrtec brez igrač nudi otrokom okvir, kjer imajo otroci svoboden prostor, kjer ni zunanjega pritiska in kjer otroci sami skozi ustvarjalno in domišljjsko igro razvijajo svoje sposobnosti. S tem, ko otroku damo na razpolago različne materiale, mu omogočimo lastno izbiro zanje, s tem pa omogočimo tudi lastne odločitve in mu tako tudi kritično in avtonomno razmišljanje v odrasli dobi ne bo tuje. Če otrok za svojo igro uporabi odpadno embalažo in nestrukturiran material, se bo učil, kako lahko vsako stvar, predmet, tudi tistega, ki ga odvržemo, koristno

uporabi. Vse, kar lahko najdemo doma ali v naravi, otroku pomeni sredstvo za ustvarjanje in domišljjsko. Tako je igra ustvarjalna, enkratna, vsakič drugačna in neponovljiva. Otrok v svoji domišljji oživi vsa sredstva in materiale. In nenazadnje ima taka igra terapevtski pomen, saj otrok sam išče, si ustvarja igre, s katerimi premaguje svoje strahove in težave. Otroci si spreminjajo realnost v prijetnejši fantazijski svet. In naj zaključim z mislijo L. K. Francka: »Razumeti jezik igre pomeni razumeti misli in srce otroka«.

Film *Kako se lahko igramo brez igrač*, ki sem ga pripravila v skupini otrok, starih 1–2 leti, si lahko pogledate na <https://www.youtube.com/watch?v=z6kqc8E5WCs&feature=youtu.be>.

Literatura

Kašnik-Janet Marijana, Janet Evgen in Senica Miram (2011) *Da sije sonce: didaktične igre za razvoj otrokovih kompetenc na področju preprečevanja zasvojenosti*. Ljubljana: Zavod RS zašolstvo.

Zbirka cicibanovih uric: *Igrača otrokova potreba* (1978). Ljubljana: ZPMS, ČGP Delo.

Zbirka cicibanovih uric: *Igra in igrače* (1981) Ljubljana: ZPMS, ČGP Delo.

KIT

KIT Žižki d.o.o.
Proizvodnja kovinske opreme

SVETUJEMO, PROJEKTIRAMO, IZDELUJEMO IN MONTIRAMO ZA VAS.

GARDEROBNE OMARE ZA ŠOLE

Omare so predeljene po višini, opremljene z odlagalno polico, obesno kljukico, pleksi napisno ploščico na vratih ter zračnimi linami. Zaklepajo se s cilindrično ključavnico na ključ, šifro ali obešanko. Na voljo so v različnih barvnih kombinacijah in dimenzij.

ARHIVSKE OMARE

Namenjene so za arhiviranje in hranjenje raznih dokumentov in drugih predmetov. Vrata omare so dvokrilna in se zaklepajo s tritočkovno ključavnico na ključ. Na voljo so različne velikosti omar s poljubnim številom polic v notranjosti.

GARDEROBNE OMARE S POŠEVNIM VRHOM

Vse garderobne omare lahko imajo kovinski podstavek višine 100 mm ali kovinski podstavek s sedežno klopjo višine 350 mm. Poševni vrh preprečuje odlaganje odpadkov na vrh omare.

KLASIČNE GARDEROBNE OMARE »KIT«

Izdelujemo enodelne, dvodelne in tridelne omare. Opremljene so z odlagalno polico in obesnim drogom, cilindrično ključavnico na ključ, šifro ali obešanko.

ZAUPA NAM
VEČ KOT
40 %
OSNOVNIH IN
SREDNJIH ŠOL V
SLOVENIJI.

Žižki 48/c, 9232 Črenšovci ☎ + 386 (2) 573 71 37

www.kit-zizki.com